

Соснівський навчально-виховний комплекс №13

Затверджено
Рішення педагогічної ради
від 31.08.2023, протокол №1

Навчальна програма
«Зарубіжна література. 6 клас»

(1,5 годин)

Розроблено на основі модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудницька Н.П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А.), яку рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795), за підручником «Зарубіжна література» для 6 класу

2023-2024 н.р.

ЗМІСТ

1.Пояснювальна записка.....	3
1.1. Завдання навчального предмету «Зарубіжна література» у реалізації мети базової загальної середньої освіти... ..	3
1.2. Пріоритетні напрямки викладання предмету «Зарубіжна література» у здобутті базової середньої освіти.....	5
1.3. Функції навчального предмету «Зарубіжна література» у реалізації мети базової загальної середньої освіти.....	6
2. Компетентнісний потенціал навчального предмету «Зарубіжна література».....	7
2.1. Інтегровані змістові лінії та орієнтовні способи їх реалізації.....	14
3. Структура навчального предмета «Зарубіжна література» протягом адаптаційного циклу (5-6 класи)комунікативна компетентність.....	15
3.1. Базові знання в межах предмета «Зарубіжна література» визначені Державним стандартом.....	16
3.2. Особливості організації освітнього процесу під час вивчення зарубіжної літератури в 5-6 класах.....	16
4. Розподіл годин та очікувані результати навчання за темами.....	17
5.Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти.....	26

1. Пояснювальна записка

Навчальна програма — нормативний документ, який окреслює коло основних знань, умінь та навичок, що підлягають засвоєнню з навчального предмету., а також містить перелік тем матеріалу, що вивчається, рекомендації щодо кількості годин на кожну тему курсу. Навчальну програму із зарубіжної літератури складено на основі модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А.), яку рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795).

Навчальна програма із зарубіжної літератури визначає її місце і значення у мовно-літературній галузі базової середньої освіти, її загальний зміст, знання та уміння, які набувають здобувачі освіти у результаті вивчення дисципліни та у процесі формування ключових компетентностей.

Вчитель самостійно розробляє календарно-тематичне панування у відповідності до навчальної програми, враховує запропоновану кількість годин на вивчення тем, розподіляє години на вивчення художніх творів і види навчальної діяльності, для досягнення здобувачами освіти очікуваних результатів навчання.

1.1. Завдання навчального предмету «Зарубіжна література» у реалізації мети базової загальної середньої освіти

Сучасна та нова українська школа має стати зорієнтованою на діяльнісне навчання, гармонійний розвиток і моральне виховання учнів, зокрема через їх прилучення до скарбниці художньої літератури різних країн і народів світу. «Зарубіжна література» як навчальний предмет, що охоплює різноманіття національних літератур, містить величезний духовний потенціал, необхідний для української молоді початку третього тисячоліття.

У процесі вивчення зарубіжної літератури учні мають змогу відкрити інші країни та культури крізь призму художніх творів, заглибитися у світ людських почуттів та стосунків, пізнати життя природи та суспільства, відчути силу творчої фантазії та людської думки, критично мислити й співпереживати разом із літературними персонажами, краще розуміти себе та інших, цінувати «свое» (рідне, національне) і поважати «чуже» (значуще для розвитку власної особистості та української нації), сформувати гуманістичний світогляд і національну свідомість на основі громадянських пріоритетів і толерантності до інших народів, рас, національностей.

Головна мета вивчення зарубіжної літератури в системі середньої освіти – прилучення учнів до найкращих здобутків класичної й сучасної художньої літератури різних країн і народів, формування компетентних читачів, здатних творчо сприймати, критично оцінювати й насолоджуватися художніми творами, брати участь у різних комунікативних ситуаціях та взаємодії (зокрема із застосуванням цифрових технологій) на підставі прочитаних художніх текстів і медіатекстів відповідно до контексту.

Завдання вивчення зарубіжної літератури в основній школі:

- репрезентувати актуальні для школярів художні твори (класичні та сучасні), необхідні для духовної та психологічної адаптації людини в сучасному полікультурному суспільстві;
- сформувати в учнів сталу потребу в діалозі з творами словесного мистецтва, необхідність у власній рефлексії над почуттями й 6 думками, які виникають в семантичному та естетичному полі художнього тексту;
- навчити школярів естетично сприймати літературні твори, виявляти їх художню своєрідність, розглядати в контексті розвитку загальнолюдської культури та національних культур різних країн і народів;
- розширити особистісний культурно-естетичний тезаурус учнів на основі набутих знань про художню літературу світу, практичних умінь і навичок сприймання, аналізу, інтерпретації, дослідження художніх творів зарубіжних письменників від давнини до сучасності, а також у процесі творчого діалогу із художніми текстами і відповідними медіатекстами;
- розвивати високі моральні якості школярів, їхні ціннісні орієнтації, ставлення, емоційно-чуттєву сферу особистості;
- виховувати в учнів патріотизм, повагу до національних традицій і різних культур, толерантне ставлення до «інакшості», до відмінного від власного погляду.

Результатом вивчення зарубіжної літератури в основній школі має стати не сума розорошеної інформації, а сформована здатність учня/учениці комплексно використовувати набуті знання, уміння, навички в різноманітних життєвих ситуаціях і в процесі соціальної адаптації до умов сучасного мультикультурного і різнополярного суспільства.

1.2. Пріоритетні напрямки викладання предмету «Зарубіжна література» у здобутті базової середньої освіти.

Провідними векторами викладання зарубіжної літератури є формування в учнів стійкого інтересу до читання класичної та сучасної літератури, прагнення до активного діалогу із книжкою, самостійного пошуку та критичного осмислення художніх творів у процесі різних видів діяльності (індивідуальних, у парі, мікрогрупі, колективі), використання багатства сучасних бібліотечних і цифрових ресурсів. Дано навчальна програма із зарубіжної літератури спрямована на створення в учнів різnobічного уявлення про світ, формування позитивного мислення і творчої уяви, а також на виховання в них відчуття причетності до духовної культури країн і народів світу з позиції свідомого(ої) громадянина/громадянки України.

Отже, пріоритетами викладання предмета «Зарубіжна література» є такі:

- **антропологічний** (з позицій якого головним аспектом вивчення літературних творів є особистість учня, його естетичне сприйняття і творчий розвиток);
- **аксіологічний** (спрямований на розвиток в учнів сталого інтересу до взірців світового красного письменства, уміння читати і творчо сприймати художні твори зарубіжних письменників, збагачуватися фундаментальними цінностями культури різних країн і народів, вирішувати життєві ситуації з урахуванням набутого читацького досвіду);
- **українознавчий** (метою якого є презентація зарубіжної літератури крізь призму української культури, що в умовах глобалізації сучасного світу буде сприяти виявленню і збереженню національної ідентичності школярів, сприйняттю української культури як невід'ємного складника світової, вихованню молодого(ої) громадянина/громадянки України, який(а) пізнає і досліджує реалії своєї країни, традиції рідної культури й усвідомлює їх у світовому контексті);
- **полікультурний** (реалізація якого передбачає вивчення художніх текстів національних культур у контексті розвитку світової літератури, розкриття різноманітних аспектів взаємодії творів різних національних традицій, що

буде сприяти вихованню полікультурної особистості, формуванню культури міжетнічних і міжнаціональних відносин, толерантного і шанобливого ставлення до інших національних традицій, запереченню будь-яких форм насильства);

- **етичний** (який передбачає, що робота над художніми текстами, включеними до програми, дозволить не тільки збагатити учнів знаннями класичної й сучасної зарубіжної літератури, але і, що не менш важливо, запропонує варіанти вирішення моральних проблем, що хвилюють школярів).

1.3. Функції навчального предмету «Зарубіжна література» у реалізації мети базової загальної середньої освіти

Предмет «Зарубіжна література» в галузі загальної середньої освіти виконує такі функції:

- 1) пізнавально-ціннісну (пізнання життя, людини й світу через художню літературу, формування ціннісних орієнтирів особистості в період її становлення);
- 2) естетичну (розвиток уявлень про специфіку мистецтва слова, естетичного смаку, умінь розрізняти художню вартість творів);
- 3) розвивальну (розвиток розумових і творчих здібностей, критичного мислення, індивідуального стилю пізнавальної діяльності, навичок роботи з книжкою та комп’ютером із метою розширення кола читання, формування культури спілкування);
- 4) соціально-адаптаційну (соціокультурна адаптація особистості до умов сучасного суспільства);
- 5) виховну (виховання моральних і громадянських якостей, національної свідомості, відповідальності за збереження духовних надбань України й людства).

Вивчення зарубіжної літератури спрямоване не лише на набуття знань про доробок письменників, окремі художні твори, літературні жанри та стилі, а передусім покликане залучити учнів до процесу суб’єктивізації знань, пізнання довколишнього світу і самопізнання в процесі навчання, народження у свідомості школярів «власного тексту» культури, збагченого особистісним «Я», що сприятиме розширенню емоційно-чуттєвого досвіду учнів, формуванню їхніх ціннісних орієнтацій і ставлень, залученню їх до міжкультурного діалогу через здобутки світового красного письменства. Сприяючи культурному зближенню України із країнами Європи і світу, зарубіжна література є важливим чинником духовного

розвитку української нації, виховання молодого покоління патріотів, відданих національним ідеалам і водночас відкритих до здобутків інших країн і народів.

2. Компетентнісний потенціал навчального предмету «Зарубіжна література»

Провідним засобом реалізації вказаної мети є компетентнісний підхід до організації навчання на основі ключових компетентностей як результату навчання. Зарубіжна література разом із іншими навчальними предметами та інтегрованими курсами сприяє формуванню ключових компетентностей учнів. Компетентнісний потенціал навчального предмета «Зарубіжна література» представлено в таблиці:

	Ключові компетентності	Компоненти
1	Вільневолодіння державною мовою	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none">читати, сприймати, розуміти, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати художні твори (класичні й сучасні) зарубіжних письменників в найкращих українських перекладах, а також інші інформаційні тексти відповідно до літературного контексту;усно й письмово висловлювати думки, почуття, погляди;розуміти, оцінювати, презентувати здобутки видатних українських письменників, українських перекладачів творів зарубіжної літератури та їхній внесок у становлення й розвиток української літературної мови;використовувати вербальні та невербальні засоби в різноманітних міжособистісних, соціальних і культурних контекстах;адаптуватися до умов спілкування, розв'язувати нестандартні завдання, використовуючи потенціал української мови та відповідні комунікативні стратегії. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none">поціновування української мови як державної – чинника національної та громадянської ідентичності;готовність спілкуватися державною мовою;прагнення використовувати українську мову в усіх сферах життя;потреба в читанні художньої літератури українською мовою.

2	<p>Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами</p> <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • читати, сприймати, розуміти, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати художні твори зарубіжних письменників та інформаційні тексти відповідно до контексту іншими мовами (які вивчаються в закладі освіти); • використовувати художні твори зарубіжних письменників і власний мовленнєвий досвід для вивчення іноземних мов; • використовувати іноземні мови для розширення читацького досвіду, читацьких інтересів у галузі зарубіжної літератури (класичної і сучасної). <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • готовність до міжкультурного діалогу; • розуміння важливості оволодіння іноземними мовами для оволодіння інформацією (зокрема художньої літератури різних країн і народів) таміжкультурного спілкування; • розуміння внеску видатних зарубіжних письменників у розвиток літературної мови країни/народу, до якої (ого) вони належать; • відкритість до вивчення іноземних мов; • дотримання культури спілкування, прийнятої в сучасному суспільстві, повага до культурних та особистісних відмінностей співрозмовників; • толерантність до представників іншої країни/народу, носіїв іншої мови, культури, звичаїв і способу життя; • потреба в читанні художньої літератури іноземними мовами; • готовність спілкуватися іноземною/іноземними мовою/мовами. <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • установлювати причинно-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію; • формулювати визначення, логічно обґрунтовувати висловлену думку; • перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, таблиця, схема тощо) для розв'язання комунікативних завдань; • аналізувати літературний твір зарубіжної літератури, виокремлювати його компоненти, встановлювати взаємозв'язки між ними у межах художнього цілого; • порівнювати літературні твори (або їх компоненти), літературні явища (однієї або кількох національних літератур), оригінали й переклади творів зарубіжних письменників, різні українські переклади художніх творів. <p>Ставлення:</p>
3	<p>Математична компетентність</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних проблем; • розуміння літературного твору як структури, що має певну художню організацію.
4	Компетентності угалузі природничих наук, техніки і технологій	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • висловлювати гіпотези, описувати процеси власної діяльності звикористанням мовних і мовленнєвих засобів; • спостерігати, аналізувати, здійснювати мовні експерименти, досліджувати мовні й літературні тексти/явища; • використовувати сучасні технології (зокрема цифрові) для розширення кола читання художньої літератури; • використовувати ціннісний потенціал художньої літератури для вирішення екологічних проблем, збереження природного й соціокультурного середовища. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу для суспільно-технологічного розвитку; • опертя на культурні здобутки зарубіжних країн у процесі інтеграції досучасного світу та прокладання особистої життєвої траєкторії.
5	Інноваційність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • презентувати власні ідеї, бачення, інноваційні погляди зрозуміло, грамотно, креативно, використовуючи доцільні засоби увиразнення мовлення, зокрема із використанням прикладів, цитат із творів зарубіжних письменників (класичних і сучасних); • мобілізовувати ресурси (зокрема нематеріальні та цифрові) навчання, спілкування, дослідження літературних і мовних явищ, провадження інноваційної діяльності; • ефективно використовувати різні комунікативні стратегії для розв'язання життєво важливих проблем, зокрема в ситуаціях неоднозначності та непевності; • у процесі розв'язання життєвих ситуацій та прийняття особистих рішень спиратися на морально-етичний та естетичний досвід, який містить художня література різних часів і народів. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї, спонукати до цього інших; • морально-етична відповідальність за власні вчинки; • усвідомлення необхідності поєднання інноваційного поступу особистості/суспільства із морально-етичними нормами, стратегіями толерантної комунікації та міжкультурної взаємодії.

6	Екологічна компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> використовувати потенціал художніх текстів зарубіжної літератури та медіатекстів щодо висвітлення діяльності людини як частини природи; критично оцінювати результати людської діяльності в природному середовищі та прогнозувати її наслідки, зокрема відображені в художніх текстах і медіатекстах; використовувати комунікативні стратегії для реалізації екологічних проектів, формування екологічної культури та забезпечення сталого розвитку суспільства. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> готовність зберігати й відновлювати природні ресурси для сьогоденнята майбутніх поколінь; інтерес до здобутків зарубіжних письменників, які зробили вагомий внесок у висвітлення екологічних проблем, у формування та поширення ідей сталого розвитку суспільства.
7	Інформаційно-комунікаційна компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> використовувати різні види сприймання художніх текстів та медіатекстів для пізнання та естетичного задоволення; діяти за алгоритмом при складанні плану для розв'язання комунікативних завдань; комунікувати грамотно і безпечно в інформаційному просторі; розділяти емоції інших осіб у контексті діалогу із художнім твором і в комунікативних ситуаціях; розвізнавати маніпулятивні технології та протистояти їм; застосовувати сучасні цифрові технології для збагачення читацького досвіду та розширення кола читання художньої літератури різних країні народів (класичної та сучасної). <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> задоволення пізнавального (зокрема читацького) інтересу в інформаційному середовищі; прагнення етично й естетично взаємодіяти у віртуальному просторі; готовність дотримуватись авторських прав та мережевого етикуету; прагнення особистого розвитку як компетентного мовця і читача задопомогою цифрових технологій.

8	Навчаннявпродовжиття	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначати власні читацькі та комунікативні потреби, цілі та способи їхдосягнення; • використовувати ефективні навчальні стратегії для вивчення державної іноземних мов, зокрема із використанням потенціалу творівзарубіжної літератури (класичних і сучасних) в оригіналах іукраїнських перекладах; • постійно збагачувати власний словниковий запас, зокрема ізвикористанням творів зарубіжних письменників в українськихперекладах; • регулярно читати твори зарубіжної літератури (класичні й сучасні),роздізнати їх за рівнем художньої вартості, визначати їх емоційноціннісний потенціал та естетичну довершеність; • орієнтуватися у світі класичної та сучасної літератури; • користуватися різними видами бібліотек та орієнтуватися вбібліотечних ресурсах. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прагнення удосконалювати читацькі вміння та навички, власнemовлення впродовж життя, розвивати естетичну і мовну інтуїцію; • руйнування власних комунікативних бар'єрів; • розуміння ролі читання, зокрема художніх творів зарубіжноїлітератури, для гармонійного розвитку й самовдосконалення; • прагнення до збагачення читацького й мовленнєвого досвіду зарахунок долучення до здобутків художньої літератури різних країн інародів.
9	Громадянські та соціальнікомпетентності	<p>Громадянські компетентності</p> <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • аргументовано і грамотно висловлювати власну громадянську позицію; • використовувати комунікативні навички та багатомовність для веденняміжкультурного діалогу; • уникати дискримінування інших осіб у своїх висловлюваннях і діях; • критично оцінювати інформацію з різних джерел, формувати таобстоювати особистісні ціннісні орієнтири, спираючись на цінностіукраїнського народу та міжнародний досвід, зокрема культурніздобутки світу; • виявляти у творах художньої літератури громадянські ідеї, теми,мотиви, образи, актуальні для України, а також для різних країн інародів. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • любов до України, шанобливе ставлення до її історії, культури,державних символів; • сприйняття громадянських цінностей, актуалізованих у художніхтекстах зарубіжних авторів; • повага і толерантне ставлення до різних народів і культур; • відкритість до культурного різноманіття шляхом читання творівзарубіжної літератури, вивчення мови/мов та

	<p>здійсненняміжкультурної комунікації;</p> <ul style="list-style-type: none"> • повага до права та законодавства щодо забезпечення функціонування української мови як державної; • утвердження права на власну думку. <p><u>Соціальні компетентності</u></p> <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • виявляти у творах зарубіжної літератури (класичних і сучасних) соціально важливий зміст, застереження й прогнозування суспільства щодо згубних тенденцій; • розкривати значення творів зарубіжної літератури для окремої країни/нації/народу, світової цивілізації, українського суспільства; • використовувати ефективні комунікативні стратегії для співпраці в групі; • враховувати особистісні та культурні відмінності співрозмовників, переваги та/або обмеження окремих груп чи осіб: • враховувати вплив слова на психічне здоров'я людини, відповідальність використовувати мовні виражальні засоби; • застосовувати комунікативні стратегії для протистояння деструктивним та маніпулятивним впливам, що є загрозою здоров'ю; • конструктивно спілкуватися в різних соціальних середовищах, реалізуючи принципи свободи особистості. <p>Ставлення</p> <ul style="list-style-type: none"> • готовність до налагодження контактів з іншими особами звикористанням різноманіття мовних засобів та потенціалу художньої літератури (зокрема зарубіжної); • прагнення до пізнання суспільного досвіду України та інших країн засобами мови й художньої літератури (зокрема зарубіжної);
--	--

10	Культурнокомпетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати мову і потенціал художньої літератури світу для духовного, культурного й національного самовираження; • читати, аналізувати, інтерпретувати художні тексти зарубіжних авторів; • сприймати та осмислювати цінності, актуальні в художніх творах зарубіжних письменників та медіатекстах; • використовувати досвід взаємодії з творами художньої літератури та мистецтва в життєвих ситуаціях для формування власного світогляду та збагачення культурного і життєвого досвіду; • створювати тексти/медіатексти з метою вираження власних ідей, почуттів, досвіду та використанням відповідних художніх творів, мовленнєвих засобів;
----	--------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • орієнтуватися у світі класичної й сучасної літератури різних епох, країні народів; • добирати твори художньої літератури для читання, щоб одержатинасолоду і користь від прочитаного; • сприймати й інтерпретувати літературні твори в контексті розвиткунаціональної та світової культури; • розглядати художні твори в контексті розвитку культури; • розвивати власну читацьку культуру і творчі здібності. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • потреба в читанні творів художньої літератури (зокрема зарубіжної) для самопізнання й пізнання світу через мистецтво слова, задоволення рефлексії над прочитаним; • цінування художньої літератури як мистецтва слова в контексті духовних надбань людства; • відкритість до міжкультурної комунікації; • зацікавленість світовими культурними здобутками; • усвідомлення значення художньої літератури як важливої складовоїкультури людства, її ролі в духовному поступі українського народу ірозвитку світової цивілізації; • готовність сприймати художній твір як структуру, відкриту дочитацьких інтерпретацій.
11	<p>Підприємливість і фінансоваграмотність</p> <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ініціювати усну, письмову та онлайн-взаємодію для розвитку ідеї та їїреалізації; • презентувати власні ідеї та ініціативи зрозуміло, грамотно звикористанням доцільних виражальних засобів; • використовувати комунікативні стратегії для формулювання власнихпропозицій і рішень; • спиратися на етичний потенціал художньої літератури в процесіреалізації життєвих задач, підприємницьких рішень; • описувати власні вміння та компетентності стосовно варіантів кар'єри,особистого розвитку та соціальних ініціатив; • пояснювати заощадження, інвестування, запозичення тощо усоціальному та морально-етичному контексті, зокрема на прикладілітературних творів зарубіжних авторів; • зіставляти фінансовий зиск та морально-етичні ризики, якщо вонивиникають (зокрема на прикладі творів художньої літератури). <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • готовність брати на себе відповідальність за себе та інших осіб; • відповідальне ставлення до мовленнєвого вчинку; • розуміння ролі комунікативних умінь, читацького досвіду для успішноїсамореалізації, зокрема у професійній кар'єрі та діловому середовищі;

	<ul style="list-style-type: none"> • усвідомлення важливості володіння державною мовою та спілкування іноземними мовами для забезпечення добробуту і фінансового успіху; • готовність обстоювати важливість збільшення доходу, ощадливості та раціонального використання коштів із дотриманням морально-етичних норм.
--	---

2.1. Інтегровані змістові лінії та орієнтовні способи їх реалізації

Основою для їх формування ключових компетентностей є наскрізні уміння, а саме:

- 1) читання з розумінням,
- 2) висловлення власної думки усно й письмово,
- 3) критичне та системне мислення,
- 4) логічне обґрутування позиції,
- 5) творча діяльність, що передбачає креативне мислення,
- 6) ініціативність,
- 7) конструктивне керування емоціями,
- 8) оцінювання ризиків,
- 9) прийняття рішень,
- 10) розв'язування проблем,
- 11) співпраця та спілкування з іншими.

Розвиток наскрізних умінь не обмежується окремими завданнями або певними етапами уроку, натомість має наскрізний характер, тож вчитель створює сприятливі умови, віддаючи перевагу особистісно-зорієнтованому навчанню та добираючи сучасні технології, методи, прийоми. Вивчення навчального предмету «Зарубіжна література» окрім розвитку комунікативних мовленнєвих умінь забезпечує послідовне та поступове набуття учнями наскрізних умінь.

3. Структура навчального предмета «Зарубіжна література» протягом адаптаційного циклу (5-6 класи)

Згідно з Державним стандартом базова середня освіта охоплює два цикли – 5-6 класи (*адаптаційний цикл*) і 7- 9 класи (*базове предметне навчання*). Відповідно курс зарубіжної літератури під час здобуття базової середньої освіти має два

етапи: 5-6 класи – припущення до читання художньої літератури; 7-9 класи – системне читання художньої літератури.

У 5-6 класах поєднано проблемно-тематичний і жанровий принципи побудови програми із настановою на формування початкових уявлень про окремі літературні явища та поняття. Протягом вивчення зарубіжної літератури в 5-6 класах класичні твори й твори сучасних письменників поєднані в межах окремих розділів і тем на підставі образно-тематичної або жанрової подібності.

Наскрізним стрижнем навчального предмета «Зарубіжна література» є поєднання класичної й сучасної літератури, художніх творів і медіатекстів. Це дає змогу вибудувати єдиний простір цікавих для учнів третього тисячоліття творів, що належать до різних культур, забезпечити умови для діалогу класики й сучасності, реалізувати різновекторність у пізнавальній діяльності, залучити інтермедіальність як один із ефективних шляхів вивчення зарубіжної літератури, підвищити мотивацію учнів до читання найкращих книжок світу.

Основні принципи, на яких будується навчальна програма для 5-6 класів, – *хронологічний* (вивчення зразків світового красного письменства відповідно до розвитку літературного процесу), *жанрово-родовий* (розгляд художніх творів у їхній родовій та жанровій специфіці), *концептурний* (можливість розширення, нарощування знань, умінь і навичок учнів, повернутися до певних творів, жанрів чи періодів національних літератур на різних етапах дорослішання учнів), *проєктивний* (здатність рухатися від початкових уявлень про літературне явище або поняття до його проекції в часі й просторі культури, постійно поглиблювати знання класичної та сучасної літератури, розвивати вміння та навички роботи з різними ресурсами, зокрема цифровими).

На основі модельної навчальної програми до кожного розділу запропоновано рубрики, що сприятимуть вивченю зарубіжної літератури з урахуванням досягнень літературознавства, культурного контексту, українознавчого аспекту, сучасного медіапростору: Теорія літератури (ТЛ), Література і культура (ЛК), Україна і світ (УС), Медіатекст (МТ).

3.1. Базові знання в межах предмета «Зарубіжна література» визначені Державним стандартом.

Насамперед це *літературний твір* (класичної або сучасної художньої літератури) в аспектах актуальної національної та загальнолюдської проблематики (історична, соціальна, морально-етична, філософська тощо), жанрово-родового поділу художньої літератури, змісту і форми художнього твору (тема, ідея, фабула, сюжет, композиція, образ, поетика), історико-культурного контексту, перебігу літературного процесу, індивідуального стилю письменника, естетичної вартості

твору, його відкритості для інтерпретацій у часі, розвитку української перекладацької традиції, збагачення емоційного та естетичного досвіду читача/читачки.

У межах навчальної програми предмета «Зарубіжна література» доречно залучені й інші базові знання, що становлять основу мовно-літературної галузі, зокрема: **інформація**, її джерела, види та вміння працювати з нею; **комунікація** як взаємодія в ситуаціях спілкування та використання різних форм мовлення і мовленнєвих стратегій; **текст** (зокрема медіатекст) як більш широке поняття порівняно із «художній текст», різновиди, зміст і структури текстів у сучасну добу; **мовні засоби**, що використовуються в художніх текстах відповідно до задуму письменника та культурної ситуації доби.

3.2. Особливості організації освітнього процесу під час вивчення зарубіжної літератури в 5-6 класах.

Виходячи із освітньо-виховних завдань вивчення літератури в основній школі, а також вікових особливостей сприйняття художніх творів учнями різних читацьких груп побудова курсу здійснюється на основі проблемно-тематичного і жанрового підходів.

У процесі викладання зарубіжної літератури слід звернути увагу на можливості використання окремих елементів компаративістики – порівняння явищ однієї національної літератури, художніх творів різних національних культур, художніх текстів і медіатекстів (наприклад, кінофільмів, мультфільмів за прочитаними творами тощо), літературних творів і творів інших видів мистецтва, художніх і нехудожніх текстів (наприклад, науковопопулярних, документальних тощо), оригіналу і перекладу. Спираючись на Державний стандарт і модельну навчальну програму, важливо реалізовувати сучасні підходи до вивчення літератури в школі. Особистісно орієнтоване навчання, діалогічний характер викладу матеріалу досягаються завдяки застосуванню новітніх педагогічних технологій. Згідно із Державним стандартом у межах мовно-літературної галузі передбачено різні види діяльності учнів в умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства, зокрема не лише із художніми текстами (у книжковому форматі), а й цифровими ресурсами, соцмережами, медіатекстами тощо. Відповідно вчителеві слід завчасно перевірити необхідний цифровий контент для безпечної роботи з ним учнів, провести інструктаж щодо основних правил поведінки в інтернет-просторі та в онлайнвзаємодії, повідомити про необхідність дотримання етичних норм і академічної доброчесності. Під час вивчення зарубіжної літератури доречно буде *системно* представляти інформаційно-комунікаційні технології навчання, вони значно підсилюють інтерес до навчання та активізують творче сприйняття учнями художніх творів.

4. Розподіл годин та очікувані результати навчання за темами

Навчальна програма розрахована на **1,5 години на тиждень**(всього 53 годин/рік)

6 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності учнів
Вступ. Художня література і мистецтво (1)		
<p>Учень/учениця</p> <p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях:</p> <p>виявляє і відтворює прихований зміст почутого та/або прочитаного повідомлення (художнього тексту/медіатексту), зокрема ідейно-естетичний смисл художніх образів, розрізняє невербальні засоби, використані для передачі прихованого змісту тексту; висловлює власну думку, вказує на конструктивні думки інших осіб, критично і толерантно ставлячись до різних поглядів; характеризує особливості форми (зокрема образів) художніх текстів/медіатекстів, що належать до різних видів мистецтва.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів: розрізняє складники структури художнього тексту/медіатексту (зокрема види</p>	<p>Специфіка художньої літератури як виду мистецтва, її подібність і відмінність від інших видів мистецтва. Художній образ, особливості його сприйняття. Роль перекладачів у залученні українських читачів до скарбниці світової літератури.</p> <p>Теорія літератури (ТЛ)</p> <p>Художній образ, види художніх образів у літературі.</p> <p>Поглиблення понять: оригінал і переклад. Література і культура (ЛК)</p> <p>Специфічні ознаки різних видів мистецтва.</p> <p>Україна і світ (УС)</p> <p>Традиційні образи в національних літературах.</p> <p>Медіатекст (МТ)</p> <p>Використання художніх образів у державних символах різних країн, у різних видах мистецтва.</p>	<p>Різні види читання (виразне, «ланцюжком» або ін.), аудіування (виявлення і відтворення прихованого змісту образів у художньому тексті/медіатексті), висловлювання власних думок і виявлення конструктивних думок інших осіб, характеристика форм (зокрема образів) художніх текстів/медіатекстів, виокремлення і розрізnenня художніх образів у художньому тексті/медіатексті, обґрунтування ідейно-естетичного значення художніх образів і впливу різних видів мистецтва, порівняння різних текстів в аспекті образності (художніх, науково-популярних, медіатекстів та ін.).</p>

художніх образів у ньому) відповідно до його жанрово- родової належності та стильових особливостей; обґрунтovує значення інформації, здобутої в прочитаному художньому тексті/ медіатексті (зокрема ідейно-естетичний зміст художніх образів, вплив різних видів мистецтва).

III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі записує власні міркування або інформацію з інших джерел щодо художніх образів, видів мистецтва, ролі українських перекладачів у прилученні до читання зарубіжної літератури.

IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення: порівнює різні тексти щодо наявності/відсутності в них художніх образів і мовних явищ, які сприяють формуванню образності.

МІФИ НА ВСІ ЧАСИ (7)

I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях:
вичерпно відповідає на запитання за змістом почутих та/або прочитаних міфів (або медіатекстів відповідно до контексту); розуміє і відтворює зміст почутого та/або прочитаного міфу, толерантно реагує,

Поняття про міф, його відмінності від казки та легенди. Міфологія народів світу як джерело літературних сюжетів. Основні тематичні групи грецьких міфів.
Грецькі міфи. Міф про Прометея. Міф про Геракла (за вибором учителя). Дедал і Ікар.

Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркове, коментоване або ін.), аудіювання (відповідь на запитання за змістом почутого міфу), відтворення змісту почутого та/або прочитаного міфу, висловлення власного

використовуючи формулі мовного етикету, етично висловлює власне ставлення допочутого; вибірково переказує зміст почутого та/або прочитаного міфу (або медіатекstu); самостійно складає простий план почутого та/або прочитаного тексту міфу (або медіатекstu); формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатекstu.

ІІ. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів: читає тексти міфів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту міфу (або медіатекstu); розкриває актуальність прочитаних текстів/ медіатекстів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб; представляє текстову інформацію (художнього тексту/ медіатекstu), використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту.

ІІІ. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі: складає та оформлює власне висловлення (щодо міфологічних персонажів і подій) згідно з усталеними нормами; добирає

Орфей і Еврідіка. (2-3 міфи за вибором учителя).

Боги, герої і люди в давньогрецьких міфах. Найвідоміші міфологічні образи, сюжети, мотиви Стародавньої Греції. **(ТЛ)Міф.(ЛК) Утілення міфів народів світу в мистецтві** (живопис, музика, кіно, театр, мультиплікація та ін.). **(УС) Давні міфологічні уявлення українців** (про створення світу, проприроду, про добре й злі сили). **Образи Прометея, Дедала й Ікара в українській літературі.** **Звернення українських письменників до образів, сюжетів міфів народів світу.** **(МТ) Фільмографія:** «Олімп» (режисери Н. Вілінг, А. Таппінг, Канада, Велика Британія, 2015), «Міфи Давньої Греції» (режисер С. Бержер, Франція, 2016), «Прометей» (режисер О. Снєжко-Бловатська, СРСР, 1974) та ін.

ставлення до подій і ситуацій у прочитаних та/або почутих міфах, вибірковий переказ почутого та/або прочитаного міфу (або медіатекstu), складання простого плану почутого та/або прочитаного тексту, формулювання висновків на основі аналізу опрацьованого тексту, візуалізація змісту сприйнятої текстової інформації (малюнки, плакат, стіннівка, комікс тощо), характеристика літературних персонажів, складання і оформлення власного висловлення із використанням доречних засобів виразності, виокремлення і розрізnenня в прочитаному та/або почутому тексті мовних одиниць різних рівнів, виявлення їхньої ролі у тексті.

<p>доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення: виокремлює і розрізняє у прочитаному та/або почутому тексті мовні одиниці різних рівнів, виявляє їх роль у тексті.</p>		
ПРИГОДИ І ФАНТАСТИКА (16)		
<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях: характеризує вплив окремих деталей, зокрема художніх, на сприйняття слухачем (адресатом) змісту почутого художнього тексту/медіатексту; логічно структурує власне повідомлення; дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів; використовує окремі засоби художньої виразності у власному мовленні; наводить приклади з художніх текстів/медіатекстів щодо вміння/невміння керувати емоціями, пояснюючи емоційний стан літературних персонажів з проекцією на розвиток власного емоційного інтелекту.</p> <p>II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів: співвідносить зміст сприйнятого художнього тексту/медіатексту з історичним і культурним контекстом; характеризує</p>	<p>Даніель Дефо (1660-1731) «Життя і незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо» (2-3 розділи за вибором учителя) – Позакласне читання (2 г.) Жуль Верн «П'ятнадцятирічний капітан» (2-3 розділи за вибором учителя) Даніель Дефо. «Життя і незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо» (2-3 розділи за вибором учителя). Роман Д. Дефо – книга про безмежні можливості, творчу діяльність і стійкість людини у виключних обставинах. Утвердження в романі можливості гармонійного співіснування людини й природи, людей, що належать до різних</p>	<p>Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркове, коментоване, прогнозоване або ін.), характеристика впливу окремих деталей на сприйняття змісту художнього тексту та/або медіатексту, логічне структурування власного повідомлення, дотримання норм у виборі мовленнєвих засобів, використання окремих засобів художньої виразності у власному мовленні, наведення прикладів з художніх текстів/медіатекстів щодо вміння/невміння керувати емоціями, характеристика персонажів (зокрема опис і пояснення їхнього емоційного стану), висловлення власних</p>

порушені в художньому тексті/медіатексті проблеми; проєктує власний або відомий життєвий досвід на порушені в художньому тексті/медіатексті проблеми; творчо опрацьовує прочитаний художній текст/медіатекст, у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо.

III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі: створює невеликі типові повідомлення (пост, коментар у чаті або ін.) щодо прочитаних творів/медіатекстів на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах; толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії; дотримується зasad академічної добroчесності під час онлайн-взаємодії.

IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення: вирізняє і пояснює окремі літературні (фантастика, гумор, інтер'єр, порівняння та ін.) та мовні явища у прочитаному художньому тексті/медіатексті.

культур. Роман Д. Дефо як початок світової «робінзонади». Жуль Верн. «П'ятнадцятирічний капітан» (2-3 розділи за вибором учителя). Тема духовного випробування людини. Образ Діка Сенда, мужність і людяність героя. Дік Сенд і його друзі. Дік Сенд і Негоро. Проблема рабства в романі. Образи природи та ідея її пізнання у творі.

Чарльз Дікенс (1812–1870). «Різдвяна пісня в прозі». Подорож Скруджа у часі й просторі. Динаміка його образу, причини духовного переродження. Реальні та фантастичні елементи в сюжеті повісті. Значення образу Різдва у творі. Ознаки фольклору (казки, пісні) у творі.

Микола Васильович Гоголь (1809– 1852). «Ніч перед Різдвом». Поетичність повісті «Ніч перед Різдвом». Українські народні традиції та звичаї у творі. Поєднання фантастичного і реального. Тема кохання. Образи Оксани і Вакули. Гумор в повісті, особливості її мови. Елементи

емоцій під впливом художнього твору, співвіднесення тексту з історичним і культурним контекстом, характеристика порушених у тексті проблем, порівняльна характеристика персонажів, проєктування власного або відомого життєвого досвіду на порушені в тексті проблеми, творче опрацювання прочитаного тексту та/або медіатексту (створення фанфіку зі зміною персонажів, додаванням епізодів, розповіддю від імені персонажа або ін.), створення повідомень (пост, коментар у чаті або ін.) на паперових носіях та/або цифрових (захищених) сервісах (за бажанням у соціальних мережах), толерантне обстоювання власної позиції з урахуванням думок учасників дискусії, дотримання зasad академічної добroчесності під час онлайн-взаємодії, виявлення і пояснення окремих літературних (фантастика, гумор, інтер'єр, порівняння та ін.) та мовних явищ у прочитаному

фольклору (традиційні образи – відьма, чорт, місяць та ін.; різдвяні символи; елементи казки).

Астрід Анна Емілія Ліндгрен (1907– 2002). «Mio, мій Mio».

Доля хлопчика Буссе та його мрії, що допомагають здолати життєві негаразди й самотність. Чарівний світ і казкові образи твору.

Перемога юного лицаря Mio (Буссе) над злими чарами.

Друзі, сили добра, персонажі зі світу природи, які допомагають головному героєві. Віра в перемогу дружби та людяності у творі.

(ТЛ) Роман, фантастика, гумор, порівняння, інтер’єр. Поглиблення понять: повісті, тема, ідеяхудожнього твору, сюжет, персонаж. (ЛК) Традиції фольклору (казка, пісня, народні образи) у творах Ч. Дікенса і М. В. Гоголя. Утілення сюжетів і мотивів прочитаних творів у мистецтві.

(УС) М. В. Гоголь і Україна,музеї М. В. Гоголя в Україні (Полтавщина). Висловлювання

художньому тексті/медіатексті, підготовка (усно або письмово) твору-роздуму.

	<p>українських митців про творчість Ж. Верна, Ч.Діккенса, М В. Гоголя. Українські переклади класичних і сучасних творів зарубіжної літератури.</p> <p>(МТ) Фільмографія: «Робінсон Крузо» (режисер Р. Харді, США, 1997), «П'ятнадцятирічний капітан» (режисер В.Журавльов, СРСР, 1945), «Різдвяна історія» (режисер Р. Земекіс, США, 2009), «Вечори на хуторі біля Диканьки» (режисер О. Роу, СРСР, 1969), «Mio, мій Mio» (режисер В. Грамматиков, Швеція, СРСР, Норвегія, 1987).</p>	
--	--	--

НЕ ЗДАВАТИСЯ В ЖИТТЄВИХ ВИПРОБУВАНЯХ (12)

<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях: уважно слухаємоологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів/медіатекстів; відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що</p>	<p>Джек Лондон (1876–1916). «Жага до життя». Самовладання, воля до життя головного героя оповідання Дж.Лондона, його мужність у сутичках із суворою природою та життєвими обставинами. Збереження моральних переконань у моменти смертельної небезпеки. Роль</p>	<p>різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркове, коментоване, прогнозоване або ін.), аудіювання (відтворення думок і фактів, висловлювань персонажів у почутому та/або прочитаному художньому тексті), знаходження в почутому та/або прочитаному</p>
--	--	---

розкривають зміст почутого повідомлення; знаходить у почутому художньому тексті/медіатексті відповіді на поставлені запитання; розрізняє відому і нову для себе інформацію; використовує вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації із співрозмовниками.

II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів: формулює тему та основну думку художнього тексту/медіатексту; виокремлює в художньому тексті/медіатексті мікротеми; поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів/медіатекстів); характеризуємоційний стан літературних персонажів, їхнюповедінку і вчинки, виявляючи толерантність; проєктує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображені в художньому тексті/медіатексті.

III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі: створює письмові тексти (зокрема художні тексти/медіатексти) визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід.

IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та

пейзажних замальовок і портретних у відтворенні внутрішнього стану головного героя. Проблеми зрадництва та духовної стійкості у творі.

Анна Гавальда (нар. 1970). «35 кіло надії». Теми школи, родини, життєвого покликання особистості. Грегуар Дюбоск на шляху дорослішання (болісне переживання самотності й нерозуміння з боку інших, пошук власної духовної сутності та улюбленої справи). Складні випробування та їх роль у формуванні характеру підлітка. Образ дідуся Леона як моральний приклад і опора для хлопчика. Відкритий фінал повісті.

Міхаель Андреас Гельмут Енде (1929–1995). «Джим Гудзик і машиніст Лукас».

Теми дружби, взаємодопомоги, поваги до представників різних рас, націй, національностей, народів. Образи Джима Гудзика та Лукаса як позитивних казкових героїв, які сміливо вступають у боротьбу зі злом і насильством. Роль фантастики у творі. Елементи

тексті відповідей на поставлені запитання, розрізnenня відомої і нової інформації, використання вербалних і невербалних засобів для ефективної комунікації із співрозмовниками, формулювання теми та основної думки тексту, виокремлення в художньому тексті/медіатексті мікротем, поєднання в межах одного або кількох текстів різних видів інформації (словесної, графічної, числової тощо), характеристика емоційного стану літературних персонажів, проєктування власної поведінки в ситуаціях, подібних до тих, що зображені в художньому тексті/медіатексті, створення письмових текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) на підставі прочитаного тексту і власного життєвого досвіду, створення власного тексту або медіатексту із наслідуванням окремих стилевих рис прочитаних художніх текстів/медіатекстів.

<p>індивідуального мовлення: наслідує окремі стилеві риси прочитаних художніх текстів/медіатекстів у процесі створення власного тексту чи медіатексту для взаємодії з іншими особами (наприклад, портрет (Дж. Лондон), мотиваційний лист до вступу у заклад освіти (А. Гавальда), лист знаменитій людині (К. Гагеруп), новий епізод про казкові пригоди персонажів (М. Енде або ін.).</p>	<p>казки. Моральні цінності, що утверджуються утворі.</p> <p>(ТЛ) <i>Портрет, проблема і проблематика літературного твору. Поглиблення понять: тема, ідея, герой/героїня художнього твору (вплив обставин на формування характеру і вчинки, внутрішній світ героя/героїні).</i></p> <p>(ЛК) <i>Утілення сюжетів прочитаних творів у різних видах мистецтва.</i></p> <p>(УС) <i>Твори сучасних українських письменників для дітей і про дітей.</i></p> <p>(МТ) <i>Фільмографія: «Любов до життя» (режисер К. Суайгерт, США, 2012), «35 кіло надії» (режисер О. Ланглуа, Бельгія, Франція, 2005), «Джим Гудзик і машиніст Лукас» (режисер Д. Ганзель, Німеччина, 2018).</i></p>	
--	---	--

БАРВИ СВІТОВОЇ ПОЕЗІЇ (8)

<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях: унаочнюю та візуалізує почутій та/або прочитаний художній текст (самостійно або</p>	<p>Мацуо Басьо (1644–1694). Хайку. Відображення японських уявлень про красу в поезії митця. Лаконізм форми та широта художнього змісту хайку. Зображення станів</p>	<p>Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркове, коментоване або ін.), унаочнення та візуалізація почутого та/або прочитаного</p>
---	--	--

допомогою інших осіб), використовуючи різні засоби (малюнки, аплікації, фотоколаж та ін.) для відтворення змісту; визначає ключові слова в почутому та/або прочитаному художньому тексті/медіатексті; формулює тему та ідею почутого та/або прочитаного художнього тексту, медіатексту; характеризує особливості форми усного повідомлення (зокрема художнього тексту/медіатексту), зумовлені змістом; розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань під час сприймання художнього тексту/медіатексту; регулює власні емоції під час презентації повідомлення (зокрема художнього тексту/медіатексту), художньої реклами.

ІІ. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів: визначає спільні та різні елементи змісту і форм поетичних художніх текстів; розпізнає в художньому тексті основні виражальні засоби; за мотивами прочитаного художнього тексту створює власний медійний продукт (буктрейлер, мультфільм, відеоролик або ін.).

ІІІ. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі: добирає доречні засоби мовної виразності для

природи в ліриці М. Басьо. Роль художньої деталі. Підтекст.

Роберт Бернс (1759–1796). «Моє серце в верховині...». Ідея любові до батьківщини у вірші Р. Бернса. Антитеза (рідний край – чужина). Елементи фольклору (традиційні образи, постійні епітети, повтори). **Генрі Лонгфелло (1807–1882). «Пісня про Гайавату» («Люлька згоди»).**

Міфи північноамериканських індіанців та їхнє втілення в поемі «Пісня про Гайавату». Елементи фольклору у творі (пісні, казки, легенди). Образ Гайавати. Ідеї миру, національного єднання, відданого служіння народові.

Езоп. «Лисиця і виноград», «Вовк і Ягня», «Крук і Лисиця», «Мурашки й Цикада» (2-3 за вибором учителя). Поєднання конкретного і загального в байках Езопа. Утілення людських якостей (працелюбність, розум, хитрість, дурість, жорстокість, лінощі та ін.) в алгоритмічних образах. Мораль байок Езопа – Додаткове читання – 1 година.

Жан де Лафонтен (1621 – 1695).

художнього тексту (малюнки, аплікації, фотоколаж та ін.), визначення ключових слів у почутому та/або прочитаному художньому тексті та медіатексті, формулювання теми та ідеї почутого та/або прочитаного художнього тексту та медіатексту, характеристика форми усного повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), розповідь про власний емоційний стан (настрої, почуття, переживання) під час сприймання художнього тексту/медіатексту, презентація повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), визначення спільніх та різних елементів змісту і форм поетичних художніх текстів, розпізнавання в художньому тексті основних виражальних засобів, пояснення їх ролі, ілюстрування або створення власного медійного продукту за мотивами прочитаного художнього тексту (буктрейлер, мультфільм, відеоролик або ін.), створення власного

<p>оформлення власного висловлювання (письмовий мінітвір за прочитаним художнім текстом); знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень; пояснює окремі виправлення у власному висловлюванні; аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення: відтворює окремі художні засоби для втілення власних творчих намірів; урізноманітнює власне мовлення завдяки читанню літературних творів, роботі із словниками та довідковими джерелами.</p>	<p>«Зачумлені звірі». Новаторство Ж. де Лафонтена у жанрі байки. Людські вади в байці «Зачумлені звірі». Алгоричні образи твору - Додаткове читання – 1 година.</p> <p>(ТЛ) Хайку, епітет, метафора. Поглиблення поняття: віри.</p> <p>Байка, езопова мова. Поглиблення понять про алгорічну, образ (алгорічний образ).</p> <p>(ЛК) Початкові відомості про специфіку розуміння краси в різних культурах. (УС) Видатні українські перекладачі творів зарубіжних поетів.</p> <p>(МТ) Фільмографія: документальні фільми про природу США, Японії, Шотландії, «Пісня про Гайавату» (режисер Д. Шор, Канада, США, 1997) та ін.</p>	<p>висловлювання (письмовий мінітвір за прочитаним художнім текстом), знаходження і виправлення недоліків і помилок у власному висловлюванні, пояснення окремих виправлень у власному висловлюванні, аналіз змісту написаного з погляду цілісності та повноти викладу, відтворення окремих художніх засобів (епітет, метафора та ін.) для втілення власних творчих намірів, урізноманітнення власного мовлення завдяки читанню літературних творів, робота зі словниками і довідковими джерелами.</p>
--	--	---

ЗАМИСЛЮЄМОСЯ ПРО МАЙБУТНЄ (8)

<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях: визначає основну мету (думку) почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту; прогнозує перебіг комунікації та/або подій у художньому тексті/медіатексті; розпізнає наявні в почутому та/або прочитаному</p>	<p>Рей Дуглас Бредбері (1920–2012).</p> <p>«Усмішка». Проблема руйнування духовних цінностей в оповіданні «Усмішка». Образ Тома, його розвиток під впливом подій, мимовільним учасником яких він стає.</p>	<p>Різні види читання (виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркове, коментоване або ін.), визначення основної мети (думки) почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, прогнозування перебігу комунікації та/або подій</p>
---	--	---

повідомленні (зокрема художньому тексті/медіатексті) факти, судження та аргументи; обґрутує достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти почутого повідомлення (зокрема художнього тексту/медіатексту тощо); характеризує почуте повідомлення (зокрема художній текст/медіатекст) з погляду основних правил спілкування; характеризує вплив художніх деталей на сприйняття почутого та/або прочитаного повідомлення (зокрема художнього тексту/медіатексту).

ІІ. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів: пояснює функцію заголовка для розуміння змісту художнього твору; піддає сумніву інформацію з тексту (зокрема художнього тексту/медіатексту) на підставі розрізнення фактів і суджень про факти; визначає актуальність художнього тексту/медіатексту на основі власного досвіду та досвіду інших осіб; використовує для розв'язання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації; переказує зміст тексту (зокрема художнього тексту/медіатексту) у різний спосіб відповідно до завдання; фіксує елементи тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), оптимізуючи

Значення образу Джоконди для розкриття авторського задуму. Ідея особистої відповідальності у творі. Віра автора в силу мистецтва, яке здатне врятувати душу людини та світ.

Роберт Шеклі (1928–2005). «*Запах думок*». Фантастичний світ оповідання. Духовне й фізичне випробування головного героя (Кліві). Уславлення могутності, розуму та інтуїції людини, її здатності не схилятися в екстремальних ситуаціях.

(ТЛ) Художня деталь.

Поглиблення понять: тема, ідея, оповідання (фантастичне, науково-фантастичне оповідання).

(ЛК) Картина «Мона Ліза» Л. да Вінчі. Образ майбутнього у творах сучасного мистецтва (живопис, кіно, музика та ін.).

(УС) Українські письменники- фантасти, їхні твори для дітей.

(МТ) Медіапрогнозування майбутнього. Фільмографія:

у художньому тексті/медіатексті, розпізнавання в почутому та/або прочитаному художньому тексті та медіатексті фактів, суджень, аргументів, обґрутування достовірності й повноти інформації зі зверненням до відповідних джерел і цитат, характеристика почутого художнього тексту/медіатексту з погляду правил спілкування, характеристика художніх деталей та їхнього впливу на сприйняття, пояснення заголовку художнього тексту, оцінювання інформації на підставі розрізнення фактів і суджень про факти, визначення актуальності художнього тексту, використання достовірних текстових/медіатекстових джерел інформації для розв'язання завдань, переказ змісту художнього тексту/медіатексту, фіксація елементів художнього тексту і медіатексту з допомогою графічних позначок, дискусія (очно або в онлайн-середовищі), порівняння позицій учасників

<p>написане за допомогою окремих графічних позначок.</p> <p>III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі: дискутує (очно або в онлайн-середовищі) на знайомі теми, пов'язані із власним читацьким досвідом, літературними уподобаннями; порівнює позиції учасників дискусії; толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні й різні думки учасників дискусії; взаємодіє з іншими особами у цифровому середовищі, дбаючи про безпеку.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення: наслідує окремі стилеві риси текстів (зокрема художніх текстів/медіатекстів) у процесі створення власного фантастичного тексту або медіатексту на тему майбутнього для взаємодії з іншими особами.</p>	<p>«Усмішка» (режисер М. Ралль, СРСР, 1971) та ін.</p>	<p>дискусії, обстоювання власної позиції, взаємодія з іншими особами в цифровому середовищі, створення власного фантастичного тексту або медіатексту на тему майбутнього.</p>
--	--	---

Підсумки (1)

<p>I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях: вказує на окремі особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в конкретній ситуації спілкування; доброзичливо висловлює своє ставлення</p>	<p>Види художніх образів у прочитаних художніх текстах і медіатекстах. Актуальна проблематика класичних і сучасних творів. Міфологічні образи і сюжети, їх утілення в різних видах мистецтва.</p>	<p>Виявлення особливостей, що сприяють або заважають ефективній комунікації в конкретній ситуації спілкування, висловлювання доброзичливого ставлення до думок і позицій інших осіб, наведення аргументів</p>
---	---	---

до думок та позицій інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації; наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, доречні цитати з тексту (зокрема художнього тексту/медіатексту) для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; добирає стиль мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування; використовує потрібні верbalльні та неверbalльні засоби для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, спонукання співрозмовників до певних дій.

ІІ. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів: залежно від мети читання обирає самостійно або за допомогою інших осіб художні тексти/медіатексти для читання, які належать до різних стилів і жанрів, аргументує свій вибір; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.

ІІІ. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому

Фантастика та її роль у художній літературі. Моральні якості літературних героїв та героїнь у життєвих випробуваннях. Засоби художньої виразності у поетичних і прозових творах. Сучасні ресурси зарубіжної літератури для учнів (друковані, цифрові).

і прикладів на підтвердження власної позиції (поглядів, ідей, переконань), вибір стилю мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування, використання вербальних і невербальних засобів для збагачення особистої комунікації і створення комфортної атмосфери спілкування, обрання (самостійно або з допомогою інших осіб) художніх текстів/ медіатекстів, використання інформаційних ресурсів (бібліотеки, сайти тощо) для розширення кола читання, створення власного висловлювання (відгук про улюблений твір), висловлювання в захищеному цифровому середовищі щодо власної читацької діяльності, порівняння класичних і сучасних текстів в аспектах порушених проблем і тем, видів художніх образів, мовних явищ, творче використання мовних засобів (обрання із запропонованих варіантів доречних та обґрунтування власного вибору).

<p>середовищі:оформлює власне висловлення (відгук про улюблений твір), враховуючи основні засади академічної добросердечності; висловлюється в захищеному цифровому середовищі щодо власної читацької діяльності.</p> <p>IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення:порівнює класичні й сучасні тексти щодо наявності в них порушених проблем і тем, видів художніх образів, мовних засобів; творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтovanі власний вибір.</p>		
Розвиток мовлення - 4		
Додаткове читання - 4	<p>Даніель Дефо. «Життя і незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо» (2-3 розділи за вибором учителя) – 2 уроки.</p> <p>Езоп. «Лисиця і виноград», «Вовк і Ягня», «Крук і Лисиця», «Мурашки й Цикада» (2-3 за вибором учителя) – 1 урок.</p> <p>Жан де Лафонтен . «Зачумлені звірі» - 1 урок.</p>	

5. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Згідно Закону України «Про повну загальну середню освіту» кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросереднє оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти. Основними видами оцінювання результатах навчання учнів, що проводяться закладом, є формувальне, поточне та підсумкове: тематичне, семестрове, річне. За вибором закладу оцінювання може здійснюватися за системою оцінювання, визначеною законодавством, або за власною шкалою. За умови використання власної шкали заклад має визначити правила переведення загальної оцінки результатів навчання семестрового та річного оцінювання до системи, визначеної законодавством, для виставлення у Свідоцтві досягнень. Семестрове та підсумкове (річне) оцінювання результатів навчання здійснюють за 12-балльною системою (шкалою), а його результати позначають цифрами від 1 до 12.

Формувальне (поточне формувальне) оцінювання, окрім рівневого або бального може здійснюватися у формі самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карточок, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфолію результатів навчальної діяльності учнів тощо).

Основною ланкою в системі контролю у закладах загальної середньої освіти є поточний контроль, що проводиться систематично з метою встановлення рівнів опанування навчального матеріалу та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання. Основна функція поточного контролю – *навчальна*. Запитання, завдання, тести, тощо спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою класу. Також звертаємо увагу на важливість урахування мотиваційно-стимулюючої функції поточного оцінювання.

Тематичне оцінювання пропонується здійснювати на основі поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт, або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета. Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів, як правило, не враховуються.

Семестрове оцінювання може здійснюватися за результатами контролю груп загальних результатів відображені у *Свідоцтві досягнень*. Семестровий контроль проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок, отриманих учнями раніше. Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати. Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів.

Запропоновані критерії оцінювання зорієнтовані на очікувані групи результатів навчання, передбачені навчальною програмою. Якщо рівень результатів навчання учня (учениці) визначити неможливо з якихось причин, у класному журналі та свідоцтві досягнень, табелі навчальних досягнень роблять запис «не атестований(а) (н/а)»

